

MUZIČKA-GLAZBENA KULTURA

I razred -70 časova godišnje

CILJ:

- podstiče, stvara i dalje razvija interesovanje, navike i potrebe kod učenika za muzikom,
- doprinosi njihovom humanom i estetskom razvoju,
- podiže nivo muzičke i opće kulture.

ZADACI:

- razvijanje muzičkog ukusa kod učenika,
- upoznavanje učenika, uz slušanje i izvođenje muzike, sa historijskim razvojem muzičke umjetnosti i najvrednijim djelima raznih vrsta i oblika domaćih i svjetskih stvaralaca,
- upoznavanje narodnog stvaralaštva i razvoja osjećanja, ljubavi i privrženosti svojoj domovini, kao i svijest o značaju i potrebi zaštite kulturnog naslijeđa Bi H,
- sticanje znanja iz oblasti muzičke teorije, muzičkih oblika i izražajnih sredstava,
- njegovanje pjevanja i sviranja primjera iz muzičke literature,
- sudjelovanje u javnom i kulturnom životu društvene sredine.

I RAZRED

2 časa sedmično – 70 časova godišnje

PROGRAMSKI SADRŽAJI SA DISTRIBUCIJOM ČASOVA

1. Muzika kao dio društvenog i kulturnog života	2 časa
2. Osnovni elementi muzičke pismenosti	2 časa
3. Osnovne komponente muzičkog djela	2 časa
4. Početak razvoja muzičke historije	2 časa
5. Stari vijek	2 časa
6. Srednji vijek	2 časa
7. Renesansa	5 časova
8. Barok i Rokoko	9 časova
9. Klasicizam	9 časova
10. Romantizam	10 časova

11. Kasni Romantizam	3 časa
12. Impresionizam	2 časa
13. Muzika u XX stoljeću	5 časova
14. Postanak i razvoj opere	2 časa
15. Muzika u južnoslavenskim zemljama	4 časa
16. Bosna i Hercegovina u XX vijeku	6 časova
17. Opereta i zabavna muzika	3 časa

Ukupno: 70 časova

1. Muzika kao dio društvenog i kulturnog života /2 časa/

Muzička sredstva izraza /zvuk , ton, muzika/

Muzika kao nerazdvojni dio kulturnog naslijeđa i kulturnog identiteta jednog naroda.

Pristup muzičkom djelu, estetska i umjetnička vrijednost djela.

Zvučne ilustracije po slobodnom izboru

Ciljevi i zadaci:

- **zapažanja učenika na zvučnost i upotrebu muzike u svakodnevnom životu, te analiza vlastitih iskustava za zvučnost i primjenu muzike**
- **pristup muzici kao nerazdvojnog dijelu kulturnog naslijeđa a ne kao principa razonode**
- **način slušanja i doživljavanja muzike**

2. Osnovni elementi muzičke pismenosti /2 časa/

Osnovni teorijski pojmovi /linijski sistem, tonski sistem, ključevi, imena tonova, note, pauze, način i mjesto obilježavanja u violinskom i bas ključu /g-malo- c3/

Ciljevi i zadaci:

- **učenje o muzici kao oblik kontinuiteta osnovne škole**
- **prepoznati znakove, istraživati principe naučenog na zapisu muzičkog djela**

3. Osnovne komponente muzičkog djela /2 časa/

Na osnovu karakterističnih muzičkih primjera demonstrirati: izvođački sastav, metar, ritam, melodiju, harmoniju, dinamiku i tempo.

Osnovne elemente muzičkog djela produbljivati tokom upoznavanja svih muzičkih pravaca i stilova.

Primjeri za slušanje: /slobodni izbor/

Primjeri za izvođenje muzike: J.S. Bah: Ah što volim, L. van Betoven: Sumrak, Oda radosti, A. Šantić: Emina itd.

Ciljevi i zadaci:

- **prepoznati snimljenu kompoziciju i govoriti o njenoj strukturi**
- **kako vrednovati muzičko djelo (rasprava)**
- **kako izvoditi muziku, mogućnosti kolektiva**

4. Početak razvoja muzičke umjetnosti /2 časa/

Muzika prvobitne zajednice: postanak i uloga muzike u magijskim obredima, napjevi i muzički instrumenti. Primjeri: Napjevi plemena sa otoka Šri Lanke, plesne pjesme Indijanaca iz Kolumbije i dr.

Ciljevi i zadaci:

- **nastanak muzike i mogući izvori saznanja o bavljenju muzikom kao važnim faktorom čovjekovog svakodnevnog života**
- **uloga muzike u životi čovjeka**
- **oblici i način muziciranja (improvizacija meloritmičke vježbe kao mogući oblik muzike iz navedenog razdoblja)**
- **tragovi i pretpostavke o razvoju muzičkih instrumenata istraživanje na osnovu ponuđenog materijala i saznanja**

5. Stari vijek /2 časa/

Muzika starih istočnih civilizacija /Indija, Kina, Izrael, Indonezija/

Antička Grčka: Etički i odgojni uticaj muzike, ditiramb-osnova razvoja starogrčke tragedije, muzički instrumenti, ljestvice.

Rim i rano kršćanstvo.

Primjeri: Seikilov skolon

Tragovi muzičke kulture na tlu B i H

Ciljevi i zadaci

- **Prvi pisani podaci o razvoju muzike**
- **Klasno društvo i klasni oblik muzičkog poimanja**
- **Nastanak ljestvice ljestvica kao pojam razvoja teorije muzike starih Grka**
- **Različitost kultura starih civilizacija**
- **Tragovi muzičke kulture na prostorima BiH**
- **Pristup slušanju najstarije pronađenih pisanih izvora muzike**
- **Definiši: elemente nastanka teorije muzike kod starih Grka, tumačenja izraza muzika kao nauka, filozofski pristup muzici. Odaberi segment vlastitog istraživanja u okviru određene literature kao oblik radionice**

6. Srednji vijek /2 časa/

Opće karakteristike, pogled na svijet, muzika i društvo

Srednjovjekovna duhovna muzika /koralni napjevi, psalmi, himne/

Srednjovjekovna svjetovna muzika /trubaduri, truveri, minezingeri, majsterzingeri/

Pojava višeglasja /9-12 st./

Ars antiqua

Muzika u srednjovjekovnoj Bosni

Muzičke ilustracije: Gregorijanski koral «Pater noster», Adam de la Halle:»Igra

Orobenu i Marionni», pučki napjevi i plesovi, ilahije i kaside.

Ciljevi i zadaci:

- **uticaj novih životnih uvjeta srednjeg vijeka na razvoj muzike**
- **višeglasje kao historijski događaj u muzici**
- **muzička teorija i notacija -nastanak solmizacije**
- **crkvena i svjetovna muzika - odnos i razvoj**
- **putujući muzičari i muzički život srednjovjekovne Bosne**
- **Prepoznaj karakter crkvene i svjetovne muzike**
- **Objasni nastanak solmizacije**
- **Imenuj najznačajnija događanja u razvoju srednjovjekovne muzike**

7. Renesansa /5 časova/

Društvene prilike i muzika XIV, XV i XVI stoljeća

Ars nova u Italiji i Francuskoj

Nizozemska polifonija

Venecijanska i Rimski škola

Instrumentalna muzika Renesanse

Umjetnička muzika u B i H

Duhovna muzika u B i H i

Narodna muzička tradicija /seoska/

Primjeri: Palestrina: Misa pape Marčelu –odlomak

Orlando di Laso: Eho, Madona mia cara

Franjo Bosanac: Tri frotolle sa ricercarima za glas i lutnju

Tradicionalni napjevi B i H-po izboru

Ilahije i kaside- po izboru

Sefardske romanse

Pravoslavna molitva

Ciljevi i zadaci:

- **Obnova i preporod -uticaj ideje renesanse na muzičko stvaralaštvo**
- **Pjevačke škole i razvoj ideje u periodu od XIV do XVI stoljeća**
- **Umjetnička muzika u Bosni i Hercegovini**
- **Pojam narodne muzičke tradicije-odnos seoske i građanske sredine**
- **Narodno muzičko stvaralaštvo**
- **Zvučne ilustracije kao primjer razvoja ideje renesanse u muzičkom stvaralaštvu**
- **Definiši: Sličnosti i razlike uticaja renesanse u različitim oblastima umjetnosti (likovna kultura, književnost i sl.).**

8. Barok i Rokoko /9 časova/

Osobine barokne muzike: /monodija, motoričnost ritma, monotematičnost, pojava dur i mol tonaliteta/,

Postanak i razvoj opere: /Firentinska kametrata/,

Klaudio Monteverdi,

Muzički oblici: /suitsa, sonata, koncerto grosso, fuga, oratorij, kantata i dr./,

Veliki majstori Baroka: Hendl i Bah, i dr,

Muzika u B i H

Primjeri: K. Montererdi: «La sciate mi morire»,

A. Vivaldi: «Godišnja doba»-stavak po izboru,

G. F. Hendl: «Muzika na vodi»-odlomak, Oratorij: «Mesija aleluja»

J. S. Bah: «Brandenburški koncert» br. 5, Toccata i fuga d-mol

Narodna muzička tradicija gradske sredine /sevdalinka/

Osobine Rokokoa i Predklasičke: /melodija, slog, harmonija, forma/

Razvoj opera serije i bufo opere.

Primjeri: L. Bokerini: Menuet, Skarlati: Sonata za čembalo,

K. V. Gluk: Orfej, Pergolezi: «Služavka gospodarica»-arija

Ciljevi i zadaci:

- **uticaj najraskošnijeg stilskog pravca na razvoj muzike**
- **daljnji razvoj muzičke teorije i notacije**
- **nastanak opere kao najopsežnijeg muzičkog oblika**
- **razvoj profesionalizma u muzici**
- **muzički velikani (muzički život kompozitora)**
- **način slušanja i vrednovanja muzike**

9. Klasicizam /9 časova/

Osobine klasične muzike

Klasični oblici: sonatni oblik, tema sa varijacijama i klasični rondo,

Kamerna i orkestarska muzika: gudački kvartet, simfonija, koncert, opera,

Bečki klasičari: Hajdn, Mocart, Betoven,

Tradicionalni instrumenti u B i H.

Primjeri: J. Hajdn-Simfonija u D-duru br. 104 «Londonska»-stavak po izboru,

«Godišnja doba»-odlomak, Mocart: Simfonija u C-duru-odlomak, Rekvijem-odlomak, «Čarobna frula» i «Don Huan»-duet i aria

L. van Betoven: Mjesečeva sonata za klavir-I stav, V simfonija c-molu-I i IV stav, IX simfonija-Finale

Tradicionalni muzički instrumenti u B i H /idiofoni, kordofoni, aerofoni i membranofoni instrumenti /muzičke ilustracije po izboru/

Ciljevi i zadaci:

- **identifikacija pravca po kome umjetnička muzika dobija ime**
- **razvoj muzičkih oblika**
- **razvoj orkestra**
- **kompozitori i djela - prepoznavanje muzičke literature, analiza operskog djela**
- **način slušanja i vrednovanja muzike**
- **razvoj tradicionalnih muzičkih instrumenata u B i H**
- **izvođenje muzike u smislu prepoznavanja umjetničke muzike te reprodukcija melodija značajnih muzičkih ostvarenja.**

10. Romantizam /10 časova/

Opće karakteristike romantizma /melodija, zvučni efekti, harmonijske slobode, ritam/

Oblici: Solo pjesme, klavirske minijature, simfonijska poema, simfonija, sonata.

Programska muzika

Romantična opera, balet, opereta

Nacionalne škole

Muzička umjetnost južnoslovenskih naroda /Hrvatska, Srbija, Slovenija/,

Razvoj profesionalne muzičke djelatnosti u B i H

Muzičko stvaralaštvo u Bosni i Hercegovini

Primjeri: F. Šubert: Solo pjesma «Lipa», «Ave Maria»

F. Mendelson: Pjesme bez riječi-po izboru

R. Šuman: «Leptiri» i klavirski koncert u a-molu-po izboru,

F. Šopen-po izboru,

H. Berlioz: «Fantastična simfonija- po izboru,

F. List: Ljubavni san br. 3, Rapsodija br. 2 /»Mađarska«/,

K. M. Veber: Strelac vilenjak-uvertira,

R. Wagner: Loengrin, opera /predigra III činu i Svadbeni hor/,

Tanhojzer - hor hodočasnika,

Đ. Rosini: Seviljski brijač /arija Figaro/,

G. Doniceti: Lučija di Lamermur /arija Lučije/,

V. Belini: Norma /Kavatina/,

G. Verdi: Travijata /uverira i vinska pjesma/, Rigoletto /kvartet «Bella figlia del amore»/, Aida /Božanska Aido/,

Š. Guno: Valpurgijska noć,

Ž. Bize: Karmen /Habenera, Pjesma o cvijetu/,

L. de Lib: Kopelija, balet /odlomak/,

Ž. Ofembah: Hofmanone priče, balet /odlomak/,

M. de Falja: Ljubav čarobnice, balet /obredni ples vatre/,

J. Štraus: Šišmiš, opereta /uvertira/, Priče iz Bečke šume /valcer/,

M.I. Glinka: Ivan Susanjin, opera /predigra/, Rusla i Ljudmila, opera /rondo Farifa/,

A. Borodin: Knez Igor, opera /Polovječke igre, arije Kana Končaka/,

M. P. Musorgski: Boris Godunov, opera /scena krunisanja/,

N. R. Korsakov: Šeherezada, orkestar /IV stav/,

P. I. Čajkovski: Ščelkunščik /oraščić/, balet /Valcer cvijeća/; koncert u e-molu za klavir i orkestar /I stav/, Uspavanka u buri, solo pjesma /izvođenje/,

B. Smetana: Prodana nevjesta /Igra komedijaša/,

A. Dvoržak: Slavenski ples br. 15 u C-duru,

V. Lisinski: Porin, opera /Zbor Hrvatica/,

K. Stanković: Varijacije na «Što se bore misli moje»,klavir Sunce jarko, solo pjesama /izvođenje/,

D. Jenko: Kosovo, koncertna uvertira,

I. Zajc: Nikola Šubić Zrinjski, opera /Romansa Zrinjskog i «Gle kako divno»/, Tiho noći, solo pjesma,

S. Mokranjac: XIV rukovet /iz Bosne/, Kozar, horska kompozicija,

J. Marinković: Čežnja, Grm, solo pjesme,

A. Šantić: Tamburice

11. Kasni romantizam /3 časa/

Osnovne karakteristike, najznačajniji predstavnici u Njemačkoj, Austriji, Francuskoj, Norveškoj i Italiji /verzizam/

Primjeri:

- J. Brams: Mađarske igre /po izboru/, Bratac i sestra, solo pjesma /izvođenje/,
- R. Štraus: Til Ojlenšpigel, simfonijska poema,
- A. Bruckner: V simfonija u B- duru /finale/,
- G. Mahler: Pjesme mrtvoj djeci, solo pjesme /izbor/,
- H. Wolf: Solo pjesme /po izboru/,
- B. Franck: Simfonijske varijacije za klavir i orkestar,
- K. Sen-Sans: II klavirski koncert, /I stav/,
- E. Grieg: Per Gint, orkestarska svita /Solvejgina pjesma/,
- P. Mascagni: Kavalirija Rustikana, opera /intermezzo i sicilijana/,
- R. Leoncavallo: Pajaci, opera /Prolog/,
- Đ. Puccini: Toska, opera /Molitva Toske iz II čina, arija Kavarodisija iz II čina/

Ciljevi i zadaci:

- **Novi pristup poimanja umjetnosti kroz romantizam**
- **Pronalaziti kroz slušana djela elemente umjetnikovog raspoloženja, muzičkog opisivanja, promjene stila i sl.**
- **Solo pjesma kao novi muzički oblik. Strofne muzičke kompozicije kao preteče oblika savremene muzike 20 vijeka**

12. Impresionizam /2 časa/

Opće karakteristike: kompoziciona, tehnička i muzička sredstva izraza
Glavni predstavnici /Klud Debisi i Moris Ravel/

Izbor primjera:

K. Debisi: Preludij za Faunovo poslijepodne, orkestar Djevojka s kosom poput lana, klavir,

M. Ravel: Bolero, orkestar

Ciljevi i zadaci:

- **novi stilski pravac kao oblik modernizma**
- **ideja impresionizma u slikarstvu i njen odraz na muzičko stvaralaštvo**
- **Utvrđiti: Mali muzički motiv kao ideja muzičkog djela analiza slušanog primjera M. Ravel, Bolero.**
- **Uloga boje u muzičkoj kreaciji ,označiti kroz odslušano djelo ulogu različite boje u muzici**
- **Muzičko oslikavanje prirode**

13. Muzika XX stoljeća /5 časova/

Muzika na prijelazu XIX u XX stoljeće /A. Skrjabin, S. Rahmanjinov/,
Osnovne karakteristike XX stoljeća /primjena disonanci, politonalnost, gubljenje tonaliteta/, Neoklasicizam i Neoromantizam, Suvremeni stvaralački pravci
Izbor primjera:

- A. Skrjabin: Izbor iz dijela za klavir,
- S. Rahmanjinov: Izbor iz dijela za klavir,
- A. Šemberg: 5 komada za klavir, op. 23, valcer,
- A. Berg: Vocek, opera /I slika iz I čina/,
- I. Stravinski: Posvećenje proljeća, balet /odlomak/,
- A. Honeger: Pacifik 231, simfonijski stav
- B. Bartok: Allegro barbaro,
- S. Prokofijev: Romeo i Julija, balet, I slika iz I čina,
- D. Šostakovič: Preludij, Romansa /iz filma Obad/,
- A. Britn: Jenostavna simfonija, godački orkestar /stavak po izboru/, Dimnjačar, opera /noćna pjesma/, varijacije na Perslovu temu /vodič kroz orkestar/,
- K. Orf: Karmina burana /odlomak po izboru/,
- J. Štokhauzen: Kontakti za elektronske zvuke, klavir i udaraljke.

Ciljevi i zadaci:

- vrijeme novih stilskih pravaca i drugačijeg pogleda na muziku
- novi muzički instrumenti
- novi zvuk i primjena elektronike u stvaranju muzike
- izvođenje atonalne muzike. Primjer improvizacije novog zvuka u učionici putem postojećih raspoloživih sredstava

14. Postanak i razvoj džez /2 časa/

-Oblici koji su mu predhodili, stilovi u pririodu klasičnog džez,
-predtavnici, instrumentalisti i pjevači,
- uticaj džez na umejtničku muziku /Dž. Geršvin/
-Izbor primjera:

Primjeri iz klasičnog džez /po izboru/,

Dž. Geršvin: Amerikanac u Parizu, Rapsodija u plavom, Porgi i Bes, opera /odlomci po izboru/.

Ciljevi i zadaci:

- zabavna muzika kao oblik muzike XX vijeka
- razvoj džez
- improvizacija kao osnovni izražajni elemenat
- muzika i film
- analizirati kompozicije i utvrditi:
  - stil
  - improvizaciju
  - muzičke instrumente

15. Muzika u južnoslovenskim zemljama XX vijeka /4 časa/

Opće karakteristike,
Kompozitori I moderne /Srbija, Hrvatska, Slovenija/
I moderna /Slovenija, Hrvatska, Srbija/
Savremeni kompozitori,
Kompozitori starije i srednje generacije /Makedonija, Vojvodina, Crna Gora/
Muzičke ilustracije: Po izboru /P. Konjović, M. Milojević, S. Hristić, B. Bersa, A. Lajovic, S. Osterc, M. Kogoj, J. Slavenski, J. Gotovac, K. Baranović, M. Kelemen, B. Sakač, N. Devčić, V. Mokranjac, A. Obradović, T. Skalovski, V. Nikolovski, R. Bruči, A. Koci/.

Ciljevi i zadaci:

- **uticaj različitih stilova na muziku južnoslovenskih naroda**
- **značajna muzička ostvarenja i kompozitori**
- **prepoznavanje putem muzičke literature tradicionalne muzike južnoslovenskih zemalja kroz umjetničku muziku**

16. Bosna i Hercegovina u XX vijeku /6 časova/

Kulturne prilike u Bosni i Hercegovini, počeci razvoja umjetničke muzike, osnivanje muzičkih ustanova

Djelatnost prvih B i H kompozitora,

Kulturne prilike u B i H nakon 1945. godine,

Kompozitori stare generacije i njihova djelatnost,

Vlado Milošević i Cvjetko Rihtman,

Etnomuzikološka i kompozitorska djelatnost,

Kompozitori srednje generacije, stilska opredjeljenja,

Josip Magdić i njegova djela,

Žene kompozitori.

Muzičke uilustracije:

C. Rihtman: Hodiljska svadba,

M. Pozajić: Moja dika, solo pjesma, Bosanske narodne pjesme za mješoviti hor,

M. Špiler: Praznična skica, orkestarska kompozicija,

M. Prebanda: Smiješno čudo, Pazar, solo pjesme,

M. Stahuljak: Hercegovački gudački kvartet,

B. Grković: Simfonijske varijacije na Betovenovu temu,

G. Jakešević: Dvi se babe vozale,

V. Milošević: Dramska simfonija '69, /I stav/, Bosanska suite,

A. Smajlović: Končertino za klarinet, klavir, timpane i gudački orkestar, Probuđena kasaba, uvertira za veliki orkestar,

O. Danon: Simfonijski skerco, orkestar,

N. L. Pećar: Suite hexatonika, klavir,

M. Jelićanin: Elegija za violinu,

J. Magdić: Muzika za klarinet, saz i elektroniku, Sarajevske ratne razglednice, suite od 10 stavaka za klavir, Vinjete za klarinet i klavir,

A. Bego-Šimunić: I simfonija,

A. Horozić: Kapija, Hasanaginica, opera /odlomci/

Ciljevi i zadaci:

- **B i H u uslovima i uticajima okruženja u oblasti muzičkog stvaralaštva u periodu XX vijeka**
- **Izbor muzičke literature i analiza slušanih djela**

17. Opereta i zabavna muzika /3 časa/

Opereta u Francuskoj: Ž. Ofenbah

Opereta u Austriji: J. Štraus-mlađi

Ivo Tijardović

Mjuzikl, vodvilj, rok opera

Počeci zabavne muzike-korijeni: Plesovi XVII, XVIII i XIX stoljeća

Diferencijacija zabavne muzike

Rok end rol

Legende u popularnoj muzici: Bitlsi, E. Prisli i drugi

Zabavna muzika u B i H

Prezentacija muzičkih djela savremenim sredstvima i uređajima

Zvučne ilustracije:

Ž. Ofenbah: Hofmanove priče, opera /odlomak/

J. Štraus: Šišmiš, opereta /uvertira/, Priče iz Bečke šume, Na lijepom plavom Dunavu valceri,

M. de Falja: Ljubav čarobnice, balet

I. Tijardović: Mala Florami, opereta /odlomak/

A. Kabiljo: Jalta, Jalta, mjuzikl /odlomak/

«Kosa», odlomak iz filma

Bitlsi: Kompozicije po izboru

Roc end rol, kompozicije po izboru

Evergrin

Ciljevi i zadaci:

- **umjetnička i zabavna muzika - granice umjetničkog**
- **uticaj tehničkog razvoja na muzičko izražavanje**
- **pojmovi zabavne i novokomponovane muzike**
- **vokalno instrumentalne grupe, muzika i film**

U okviru realizacije zadanih tema voditi računa o opremljenosti kabineta i mogućnostima učenika. Posebnu pažnju obratiti na izvodenje muzike s obzirom na stepen popularizacije drugih žanrova muzike kod mladih ljudi.

Organizovati princip aktivnog učenja metodom istraživačkog rada grupe, prezentacije urađenog, diskusija za i protiv sučeljavanja mišljenja grupe i pojedinaca.

Kod učenika principom razvoja muzike kroz historiju razvijati osjećaj za prepoznavanje kvaliteta, stvaranja uslova za kritičko mišljenje te uspješnog prepoznavanja epohe, kompozitora i muzičkog djela. Posjete koncertima planirati a u sredinama gdje je to teško izvodljivo koristiti video materijal i praviti analizu.

SKUPNO MUZICIRANJE – HOR I ORKESTAR

Horsko pjevanje i sviranje u orkestru su obavezni i sastavni dio predmeta za učenike koji u ovim djelatnostima sudjeluju.

Osim onih koji su navedeni za predmet skupno muziciranje ima i posebne zadatke:

- da osposobljava učenika za kulturno-umjetničku djelatnost razvijajući ujedno smisao i ljubav za kolektivno sudjelovanje u ostvarivanju umjetničkog djela;
- da osigura dovoljno programa za kulturnu i javnu djelatnost škole, naročito za programe kojima se obilježavaju značajni datumi škole, uže i šire društvene sredine, zemlje i svijeta.

Aktivnost nastavnika i učenika u skupnom muziciranju sastavni je dio radne obaveze. Za rad u horu, odnosno orkestru učenici se angažuju 2 puta sedmično, po 45 minuta, a nastavniku škola obezbjeđuje po 2 časa sedmično za svaku dionicu. Nastavnik iz tog fonda časova, rasporedom svog rada obezbjeđuje pojedinačne i skupne probe, uz obavezu da ansambl nastupi 3 do 5 puta godišnje.

Osim navedenih časova za uvježbavanje programa, obezbjeđuje se i potrebno vrijeme za generalne probe, interne i javne nastupe, te potrebno vrijeme za izradu aranžmana za ansamble.

Nastava skupnog muziciranja izvodi se u kontinuitetu od početka do kraja školske godine, po ustaljenom rasporedu časova. Plan i program rada hora i orkestra i termina nastupa usvaja nastavničko vijeće kao sastavni dio godišnjeg plana i programa rada škole.

OBJAŠNJENJE PROGRAMA SA METODIČKIM UPUTSTVIMA

Nastava muzičke kulture u gimnazijskom obrazovanju i vaspitanju predstavlja nastavak i nadgradnju nastave predmeta Muzička kultura u osnovnoj školi.

Težište programa je na upoznavanju djela složenije strukture svjetskih i domaćih kompozitora – historijsko – hronološkim redom, sa snimka i u živoj izvedbi.

Programski sadržaji primjereni su doživljajno-spoznajnim mogućnostima učenika, zadacima predmeta, estetskim i umjetničkim kriterijumima, te zahtjevima savremene nastave.

Uz predviđene muzičke sadržaje obrađuju se i odgovarajući sadržaji (pojmovi) iz muzičke teorije, oblika i historije muzike. Prilikom izlaganja i obrade gradiva treba nastojati da učenici steknu jasne pojmove o značajnim epohama (stilovima) u muzičkoj umjetnosti, o karakteristikama djela, njegovim estetskim i umjetničkim vrijednostima, s obzirom na vrijeme u kojem su ta djela nastala, te da usvoje ispravno muzičku terminologiju i pravilno nauče i shvate osnovne pojmove iz te oblasti.

Sadržaji se tako organizuju da se od ukupnog broja časova koji je predviđen za neku tematsku cjelinu izdvaja oko 70% za obradu novog gradiva, a oko 30% za utvrđivanje, sistematizaciju i provjeru znanja.

Na ovom stupnju obrazovanja potrebno je uspostaviti ravnotežu između spoznaje i emotivne strane umjetnosti, izbjegavajući faktografiju i istoricizam.

Treba objasniti mjesto autora i njegov značaj u određenom vremenu u usporedbi sa drugim stvaralačima iz muzičke, a i drugih umjetnosti. Težište nastave treba da bude na slušanju i izvođenju pojedinih primjera iz izbora koji je dat u programu, kao i drugih djela po izboru nastavnika. Preporučljivo je da se muzička djela slušaju u cjelini (barem cijeli stavak).

Slušanje muzike treba da bude u funkciji sazajnog, emotivnog i voljnog angažovanja učenika, što se postiže upućivanjem učenika na opažanje, otkrivanje, analiziranje, razumijevanje i procjenu muzičkih djela.

Pri slušanju (i izvođenju) muzike potrebno je obratiti posebnu pažnju na sljedeća izražajna sredstva muzike:

- ritam /karakteristike/
- melodiju (motiv, tema i sl.) i njene promjene
- slog (polifonija, homofonija)
- tempo i dinamiku
- muzički instrumenti i ljudski glas
- izvođački sastav
- muzičku formu i sl.

Prilikom realizacije programa neophodno je pridržavati se tematskih cjelina i sadržaja kako su navedeni u programu. S obzirom na to da je u programu dato više djela nego što se može slušati u okviru raspoloživog fonda časova, nastavnik bira ona djela čijim zvučnim materijalom raspolaže vodeći računa o karakteristikama epohe ili pravca, a ne o enciklopedijskom nabranju imena. Predložena djela treba posmatrati kao reprezentante nekih određenih muzičkih formi, izražajnog sredstva, razdoblja i njihovih autora,.

Od naročite je važnosti da nastavnik s odabranim učenicima njeguje skupno muziciranje (hor i orkestar), a sa svim učenicima na časovima redovne nastave pjevanje (kada je to moguće i sviranje) tema poznatih djela.

Posvetiti posebnu pažnju istraživanju narodne tradicije na užim i širim lokalitetima.

U okviru posjete muzičkim priredbama i slušanja muzike, ostvariti korelaciju sa historijom, likovnom kulturom i maternjim jezikom.

S obzirom na specifičnosti muzičke umjetnosti i obrazovno-odgojne zadatke koje ima nastava ovog predmeta, mjesto i uloga nastavnika su od presudnog značaja. On treba da bude ne samo dobar stručnjak i predavač, već isto tako i muzički animator i propagator dobre muzike. Njegovo znanje, stručnost, kreativnost i prije svega, sposobnost i umješnost da kod učenika probudi i sistematski razvija interesovanje i pozitivne stavove prema muzici, da od njih stvara ljubitelje muzike i aktivne sudionike u muzičkom životu sredine u kojoj žive, glavne su pretpostavke za ostvarivanje cilja i zadataka nastave muzičke kulture.

Cilj, zadaci i društvena funkcija ove nastave ostvaruje se putem;

- redovne nastavne za sve učenike I razreda
- dodatne nastave (za posebno zainteresovane i darovite učenika I razreda koji žele da prošire svoja znanja i mogućnosti svoga izraza u oblasti muzičke umjetnosti, a čiji interesi i sposobnost prelaze okvire i mogućnosti programa rada u redovnoj nastavi)
- izborne nastave u III i IV razredu kao vid dodatne i usmjeravanje za izbor zanimanja
- slobodnih muzičkih aktivnosti kojima se razvijaju i ispoljavaju kreativne sposobnosti učenika (klubovi ljubitelja muzike, muzička omladina, odgovarajuće sekcije i drugi oblici rada – za sve učenika od I do IV razreda koji imaju interesa i ljubavi za muziku i muzičku umjetnost i koji vole, mogu i žele da aktivno sudjeluju u raznim muzičkim aktivnostima i manifestacijama u društvenoj i kulturnoj djelatnosti škole)
- posjeta koncertima, operskim i baletskim predstavama i drugim kulturno-umjetničkim manifestacijama.

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

Nastavu muzičke kulture mogu izvoditi nastavnici sa završenom muzičkom akademijom:

- teoretsko-pedagoški odsjek
- muzikološki odsjek.